

Warszawa, 10-07-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Zespół Praw Migrantów

ZPM.540.203.2026.MB

płk SG Paweł Hołoweńko

**Dyrektor Zarządu do Spraw
Cudzoziemców**

Komenda Główna Straży Granicznej

AE:PL-50573-94607-IWJJT-32

Szanowny Panie Dyrektorze,

Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. 2024, poz. 1264 t.j.; dalej: „ustawa o RPO”), prowadzi postępowania wyjaśniające w sprawach beneficjentów ochrony czasowej chcących uzyskać numer PESEL ze statusem UKR.

W ostatnich tygodniach do Biura RPO wpłynęły liczne wnioski obywateli Ukrainy – beneficjentów ochrony czasowej, którzy, próbując złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR we właściwym organie gminy, napotkali na problemy wynikające ze sposobu, w jaki Straż Graniczna zarejestrowała ich wjazd przez polską granicę. Zgodnie z informacjami przekazanymi Rzecznikowi, organy gminy mają odmawiać nadania numeru PESEL ze statusem UKR osobom, których wjazd na terytorium RP nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”.

W tym miejscu pozwolę sobie zauważyć, iż ani przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹ ani przepisy ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności², które regulują kwestii nadawania numeru PESEL ze statusem UKR, nie wprowadzają wymogu

¹ Dz.U. z 2026 r., poz. 862 t.j.; „u.u.c.o.”.

² Dz.U. z 2026 r. poz. 384 t.j.; „ustawa o ewidencji ludności”.

rejestracji wjazdu wnioskodawcy na terytorium Polski w ww. sposób, jako przesłanki koniecznej dla jego uzyskania.

Pomimo tego, organy gminy miały informować cudzoziemców, iż negatywna weryfikacja w systemie SG uniemożliwia przyjęcie wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR. W jednej z prowadzonych przez RPO spraw, osoba obsługująca wnioskodawców w siedzibie organu gminy – po poinformowaniu jej, iż takiej przesłanki nie ma w obowiązujących przepisach – powołała się na instrukcję wydaną przez MSWiA, której treści nie chciała jednak udostępnić.

W następstwie odmowy przyjęcia wniosku przez organ gminy, wielu z wnioskodawców zwróciło się do Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej lub do komendantów placówek Straży Granicznej, które rejestrowały ich wjazd, z wnioskiem o dokonanie zmiany/korekty w rejestrze prowadzonym przez KGSG. Odpowiedzi, które ww. osoby otrzymały od różnych organów SG, znacznie różnią się między sobą – niektóre wręcz wzajemnie się wykluczają.

Osoby, które zwróciły się bezpośrednio do komendantów placówek SG miały spotkać się z następującymi reakcjami:

1. Cudzoziemcy zostali poinformowani, iż organ SG dokonał stosownej zmiany w rejestrze KGSG, jednakże przy ponownej próbie złożeniu wniosku w organie gminy weryfikacja w systemie SG ponownie dała wynik negatywny.
2. Organ SG dokonał stosownej zmiany w rejestrze KGSG i cudzoziemcy otrzymali numer PESEL ze statusem UKR.
3. Organ SG poinformował cudzoziemców, iż w celu dokonania korekty powinni oni zwracać się bezpośrednio do KGSG.
4. Organ SG poinformował cudzoziemców, iż nie ma możliwości dokonywania zmian w systemie prowadzonym przez KGSG wskazując jednocześnie, iż „od dnia 05 marca 2026r. brak jest możliwości odnowienia statusu UKR na skutek złożenia stosownego oświadczenia w trakcie wjazdu na terytorium RP” oraz że nadawanie numeru PESEL ze statusem UKR jest wyłączną kompetencją organu gminy.

Z zupełnie innym stanowiskiem spotkały się jednak osoby, które zwróciły się w ww. sprawie bezpośrednio do Zarządu do Spraw Cudzoziemców KGSG. W odpowiedzi na wniosek cudzoziemcy o dokonanie korekty w zakresie rejestracji wjazdu, został on poinformowany, iż nie ma możliwości dokonania takiej zmiany w rejestrze.

Przedstawiciel ZdSC KGSG wskazał także, iż organ gminy może nadać numer PESEL ze statusem UKR wyłącznie osobom, których wjazd został zarejestrowany jako

„ewakuacja/ochrona czasowa” – taka rejestracja następuje zaś tylko w sytuacji, w której podczas odprawy granicznej cudzoziemiec przekaze wyraźną informację o chęci korzystania z ochrony czasowej. W ww. piśmie przedstawiciel ZdSC KGSG nie przedstawił żadnej podstawy prawnej dla takiej interpretacji, poza ogólnym powołaniem się przepisy u.u.c.o. oraz ustawy o ewidencji ludności regulujących kwestię nadawania numeru PESEL ze statusem UKR, z których – jak już wspomniano – nie wynika wymóg rejestracji wjazdu cudzoziemca w określony sposób.

Część cudzoziemców wskazywała także, iż podczas przekraczania granicy z Polską informowała funkcjonariuszy Straży Granicznej o chęci korzystania z ochrony czasowej na terytorium RP, jednakże ich wjazd i tak nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”.

W świetle powyższego, działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o RPO, zwracam się do Pana Dyrektora z prośbą o odniesienie się do ww. informacji, w szczególności poprzez:

1. wyjaśnienie, czy Zarząd do Spraw Cudzoziemców KGSG uznaje rejestrację wjazdu cudzoziemca jako „ewakuacja/ochrona czasowa” w wyniku złożenia przez cudzoziemca stosownego oświadczenia podczas odprawy granicznej za przesłankę konieczną dla nadania numeru PESEL ze statusem UKR przez organ gminy. Jeżeli tak, bardzo proszę o wskazanie dokładnej podstawy prawnej dla przyjęcia takiej interpretacji. Jeśli przyjęcie takiej interpretacji nie wynika z przepisów prawa, a np. z wewnętrznych wytycznych MSWiA lub KGSG, bardzo proszę o przesłanie do Biura RPO kopii/skanu takiego dokumentu i o poinformowanie Rzecznika, w jaki sposób osoby chcące korzystać z ochrony czasowej na terytorium RP są informowane o istnieniu takiego wymogu.
2. poinformowanie Rzecznika, czy istnieje możliwość dokonania późniejszej korekty w rejestrze prowadzonym przez KGSG poprzez rejestrację wjazdu cudzoziemca na terytorium RP jako „ewakuacja/ochrona czasowa”. Jeżeli tak, bardzo proszę o informację do jakiego organu cudzoziemcy powinni kierować wnioski o dokonanie takiej zmiany. Jeżeli nie, proszę o wskazanie podstawy prawnej.
3. wyjaśnienie rozbieżności w stanowiskach prezentowanych przez różne organy Straży Granicznej.
4. odniesienie się do informacji o cudzoziemcach, których wjazd na terytorium RP nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”, pomimo tego, iż podczas przekraczania granicy z Polską informowali oni funkcjonariuszy Straży Granicznej o chęci korzystania z ochrony czasowej na terytorium RP.

W zakresie punktu 1, uprzejmie informuję, iż zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o RPO, w sprawach stanowiących informację niejawną o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne" udzielanie informacji lub umożliwianie Rzecznikowi wglądu do akt następuje na zasadach i w trybie określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy o RPO, z uwagi na charakter omawianej sprawy oraz liczby zgłaszanych do Biura RPO nieprawidłowości, zwracam się do Pana Dyrektora **z prośbą o potraktowanie jej jako pilnej i udzielenie odpowiedzi na niniejsze pismo w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.**

Z poważaniem

Marcin Kusy

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/